

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до навчального плану
комунального закладу «Харківський ліцей № 55
Харківської міської ради» (ХЛ №55)

I. Загальні засади

Комунальний заклад «Харківський ліцей № 55 Харківської міської ради» (далі – ХЛ № 55) здійснює планування діяльності на підставі ст.53 Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Концепції Нової української школи, розпоряджень Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», № 903-р від 13.12.2017 «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», постанов КМУ від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», від 30.09.2020 № 898 «Державний стандарт базової середньої освіти», Державного стандарту загальної середньої освіти, Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), освітніх програм комунального закладу «Харківський ліцей № 55 Харківської міської ради» початкової освіти (1-4 класи) (початкова школа), освітніх програм комунального закладу «Харківський ліцей № 55 Харківської міської ради» базової середньої освіти (5-9 класи) (гімназія), освітньої програми комунального закладу «Харківський ліцей № 55 Харківської міської ради» профільної середньої освіти (10-12 класи) (ліцей), власного Статуту.

За Статутом ХЛ № 55 є ліцеєм та має таку структуру:

- початкова освіта (1–4 класи) (початкова школа);
- базова середня освіта (5–9 класи) (гімназія);

- профільна середня освіта (10–12 класи) (ліцей).

Мова навчання – державна.

Ураховуючи потреби учнів, побажання батьків, фахову підготовку педагогічних кадрів, матеріальну базу кабінетів, у старшій школі навчання організовується за природничо-математичним, суспільно-гуманітарним, філологічним напрямками диференціації навчання: 10-А клас – за історичним профілем, 10-Б клас – за профілем української філології, 11-А, 11-Б класи – за математичним профілем.

У 2023/2024 навчальному році в ХЛ № 55 функціонуватимуть 30 класів, в яких навчатимуться 705 учнів.

Навчальний план ХЛ № 55 на 2023/2024 навчальний рік складено:

- для 1–2-х класів – за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом МОН України № 743-22 від 12.08.2022 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти» (таблиця 1) – додатки 1, 2;

- для 3-4-х – за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом МОН України № 743-22 від 12.08.2022 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти» (таблиця 1) – додатки 3, 4;

- для 5-6-х класів – за освітньої програмою, розробленою у відповідності до наказу МОН № 235 від 19.02.2021 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти» (таблиця 1, 3) – додатки 5, 6;

- для 7–9-х класів – за освітньої програмою, розробленою у відповідності до наказу МОН № 405 від 20.04.2018 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (таблиця 1) – додатки 7, 8, 9;

- для 10-11-х класів – за освітньої програмою, розробленою у відповідності до наказу МОН № 408 від 20.04.2018 “Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня” в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 № 1493 (таблиці 2, 3) – додатки 10, 11, 12.

II. Порядок вивчення окремих предметів

Навчальний план ХЛ № 55 включає інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, в якій передбачено додаткові години на вивчення навчальних предметів інваріантної складової, введення курсів за вибором та факультативів, індивідуальні заняття та консультації, а саме:

- у 1–4-х класах з метою забезпечення індивідуального підходу, своєчасного проведення вчителями корекційної роботи відведено години варіативної складової на індивідуальні консультації та групові заняття (по 1 годині на тиждень);

- у 5-6-х класах з метою розвитку комунікативної компетенції, прилучення здобувачів освіти до кращих здобутків літератури та культури, розвитку творчої особистості, а також розвитку якостей громадянина України, який усвідомлює свою належність до світової спільноти, за рахунок варіативної складової відведено додатковий час для вивчення предметів іноземна мова (англійська) та зарубіжна література (по 1 години на тиждень з кожного предмета);

- у 7-х класах з метою розвитку комунікативної компетенції, прилучення здобувачів освіти до кращих здобутків літератури та культури за рахунок варіативної складової відведено додатковий час для вивчення предмету зарубіжна література (по 0,5 годин на тиждень - факультатив);

- у 7-8-х класах з метою удосконалення мовленнєвої компетентності, формування належного рівня комунікативної культури, уміння усвідомлювати й доцільно використовувати багатство виражальних засобів, відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення предмета «Українська мова» (по 0,5 години на тиждень);

- у 7–8-х класах з метою реалізації патріотичного виховання, сприяння становленню світогляду учнів гімназії, збагачення інтелектуального, творчого, культурного потенціалу учнів, прищеплення любові до рідного краю, рідної мови, національних звичаїв та традицій введено курс за вибором «Українознавство» (по 1 годині на тиждень);

- у 7-х класах з метою формування засобами навчального предмета ключових і предметних компетентностей, ціннісних і світоглядних орієнтацій учнів, відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення предмета «Хімія» (по 0,5 години на тиждень);

- у 8-х класах з метою формування фінансової культури, розвитку вміння раціонально використовувати власні та родинні фінанси, ознайомлення з основами сімейного господарювання, відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення курсу за вибором «Фінансова грамотність» (по 1 годині на тиждень);

- у 8-х класах з метою формування засобами навчального предмета ключових і предметних компетентностей, ціннісних і світоглядних орієнтацій учнів, відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення предмета «Математика» (по 0,5 години на тиждень);

- у 9-х класах з метою реалізації творчого самовираження та естетичного розвитку, патріотичного виховання учнів введено курс за вибором «Технологія виготовлення свічок» (курс за вибором) (по 1 годині на тиждень);

- у 10-х класах з метою поглибленого вивчення профільного предмету, розвитку творчих здібностей учнів відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення предметів: 10-А клас - «Всесвітня історія» (по 0,5 години на тиждень), 10-Б клас – «Іноземна мова (англійська)» (по 0,5 години на тиждень);

- у 11-х класах з метою активізації пошукової та пізнавальної діяльності учнів, посилення інтересу до історичної інформації, якісної підготовки до ДПА у формі ЗНО відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення предмета «Історія України» (по 0,5 години на тиждень); з метою поглибленого

вивчення профільного предмету, якісної підготовки до ДПА у формі ЗНО відведено додаткові години з варіативної складової для вивчення предмета «Математика» (по 0,5 години на тиждень); з метою реалізації національно-патріотичного виховання, формування в учнівської молоді життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо дій в умовах надзвичайних ситуацій, збільшено кількість годин за рахунок годин варіативної складової, на вивчення предмету «Захист України» (по 0,5 години на тиждень);

- у 10–11-х класах введено вибірково-обов'язкові предмети «Інформатика» та «Мистецтво». В 10-х класах у 2023/2024 навчальному році вивчаються предмети «Мистецтво» (по 2 години на тиждень), інформатика (по 1 години на тиждень). В 11-х класах у 2023/2024 навчальному році вивчається предмет «Інформатика» (по 3 години на тиждень).

За рахунок годин інваріантної складової робочого навчального плану викладатимуться інтегровані курси: у 1-х класах – українська мова буде викладатися за програмою інтегрованого курсу «Навчання грамоти» (по 7 годин на тиждень), у 1–4-х класах курс «Мистецтво» (по 2 години на тиждень), «Я досліджую світ» (по 3 години на тиждень), у 5-6-х класах – «Довкілля» (по 2 години на тиждень) та «Здоров'я, безпека та добробут» (по 1 годині на тиждень), у 6-х класах – «Всесвітня історія. Історія України» (по 2 години на тиждень), у 7–9-х класах – «Основи здоров'я» (по 1 годині на тиждень), у 8–9-х класах – «Мистецтво» (по 1 годині на тиждень).

У 5-х класах запроваджено вивчення з 2023/2024 навчального року, а в 6-х класах продовжено 2 рік навчання вивчення другої іноземної мови (французької) з метою формування в учнів комунікативної компетенції, яка дозволяла б їм здійснювати спілкування в іншомовному середовищі та забезпечувала входження особистості в інший соціум.

Для проведення корегувальної роботи, повторення навчального матеріалу, розвитку творчих здібностей учнів, кращого засвоєння ними програмового матеріалу, ураховуючи творчий та інтелектуальний потенціал учнів, які щорічно стають переможцями та призерами конкурсів, турнірів та олімпіад від шкільного до

всеукраїнського рівнів, уведено години індивідуальних занять та консультацій у 9-11-х класах:

- у 9-х класах – по 2 години на тиждень;
- у 10-х класах – по 2 години на тиждень;
- у 11-х класах – по 2 години на тиждень

Предмет «Фізична культура» реалізується за рахунок модулів, які визначені шляхом опитування учнів: 5–ті класи – баскетбол, баскетбол 3х3, волейбол, додзбол (вибивний), гімнастика, дитяча легка атлетика, панна (вуличний футбол), рухливі ігри, футзал, бадмінтон, гандбол, хокей на траві; 6-ті класи – футбол, баскетбол, волейбол, легка атлетика, гімнастика; 7–9-ті класи – футбол, баскетбол, волейбол, легка атлетика; 10–11-ті класи (хлопці) – футбол, баскетбол, легка атлетика; 10–11-ті класи (дівчата) – волейбол, баскетбол, легка атлетика.

Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти, Державного стандарту базової середньої освіти та Державного стандарту повної загальної середньої освіти години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2020 № 464 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» у 10-11-х класах вивчається навчальний предмет «Захист України».

Викладання предмета «Захист України» проводиться в 10–11-х класах таким чином: в 10–х класах по 1,5 години на тиждень за рахунок інваріантної складової робочого навчального плану, у 11-х класах - по 2 години на тиждень, з них: по 1,5 години - за рахунок інваріантної складової робочого навчального плану, по 0,5 години – за рахунок годин варіативної складової.

Зміст предмета «Інформатика» в 11-х класах реалізується за рахунок базового модуля (35 годин на рік) та варіативних модулів «Бази даних» (35 годин на рік), «Інформаційна безпека» (17 годин на рік), «Основи електронного документообігу» (17 годин на рік).

Зміст базового предмета «Фізика і астрономія» реалізується відповідно до навчальних програм із розподілом годин між модулем фізики і модулем астрономії таким чином: модуль «Фізика» у 10–11-х класах - по 3 години на тиждень, модуль «Астрономія» в 11-х класах – по 1-й годині на тиждень.

В 10-х класах освітня галузь «Математика» реалізується окремими навчальними предметами «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія» за навчальними програмами рівня стандарту. Згідно нової навчальної програми з Математики (алгебра та початки аналізу та геометрія) для учнів 10 класів закладів загальної середньої освіти, розрахованої на 4 години на тиждень, вивчаються 2 окремих предмета: «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія». Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичного окремо з «Алгебри і початків аналізу» і окремо з «Геометрії». Оскільки Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню передбачене оцінювання учнів 10-х класів з математики, семестрова оцінка з математики виводиться як середнє арифметичне семестрових оцінок з двох математичних курсів (алгебри і початків аналізу та геометрії) зі здійсненням округлення до цілого числа. Семестрова оцінка з математики виставляється без дати до класного журналу на сторінку з алгебри і початків аналізу в стовпчик з надписом «I семестр. Математика», «II семестр. Математика» та на сторінку зведеного обліку. Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок з математики. Річна оцінка з математики виставляється на сторінку з алгебри і початків аналізу в стовпчик з надписом «Річна. Математика». На сторінку зведеного обліку навчальних досягнень учнів семестрові та річна оцінка з математики виставляється у стовпчик «Математика».

В 11-х класах освітня галузь «Математика» реалізується окремими навчальними предметами «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія» за навчальними програмами профільного рівня. Згідно нової навчальної програми з Математики (алгебра та початки аналізу та геометрія) для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти, розрахованої на 9 годин на тиждень,

вивчаються 2 окремих предмета: «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія». Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичного окремо з «Алгебри і початків аналізу» і окремо з «Геометрії». Оскільки Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню передбачене оцінювання учнів 11-х класів з математики, семестрова оцінка з математики виводиться як середнє арифметичне семестрових оцінок з двох математичних курсів (алгебри і початків аналізу та геометрії) зі здійсненням округлення до цілого числа. Семестрова оцінка з математики виставляється без дати до класного журналу на сторінку з алгебри і початків аналізу в стовпчик з надписом «I семестр. Математика», «II семестр. Математика» та на сторінку зведеного обліку. Річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок з математики. Річна оцінка з математики виставляється на сторінку з алгебри і початків аналізу в стовпчик з надписом «Річна. Математика». На сторінку зведеного обліку навчальних досягнень учнів семестрові та річна оцінка з математики виставляється у стовпчик «Математика».

Години навчальних предметів інваріантної та варіативної складових робочого навчального плану, що позначені дробовим числом (0,5; 1,5; 2,5; 3,5), викладатимуться впродовж навчального року: ціла частина – щотижнево, дробова (0,5 години) – по 1 годині через тиждень.

При збільшенні годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової, ці предмети в 10-11-х класах вивчаються за програмами рівня стандарту. Зазначені години заносяться до класного журналу на сторінки відповідного предмета інваріантної складової.

Облік курсів за вибором здійснюється на окремих сторінках класного журналу. Навчальні досягнення учнів оцінюються та виставляються до класного журналу. Відповідно до робочого навчального плану педагогічні працівники навчального закладу самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи,

засоби навчальної роботи, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на рівні державних стандартів. Курси за вибором та спецкурси викладаються за державними програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки (додаток 12).

У 2023/2024 навчальному році оплата годин навчальних предметів варіативної складової робочого навчального плану буде здійснена у разі наявності фінансування.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» при вивченні окремих предметів у ХЛ № 55 може здійснюватись поділ класів на групи:

- при вивченні української мови, яка вивчається як предмет, у 1–11-х класах при кількості більше, ніж 27 учнів у класі;
- при вивченні іноземної мови (англійської) у 1–11-х класах (більше 27 учнів у класі, але не менше 8 учнів у групі);
- при вивченні другої іноземної мови (французької) - у 5–6-х класах (більше 27 учнів у класі, але не менше 8 учнів у групі);
- при проведенні уроків з фізичної культури в 10–11-х класах (окремо для хлопців і дівчат; більше 27 учнів у класі, але не менше 8 учнів у групі);
- при проведенні практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів у 2–11-х класах;
- при проведенні уроків з трудового навчання в 5–9-х класах (більше 27 учнів у класі).

При вивченні предмета «Захист України» здійснюється поділ класу на групи юнаків та дівчат.

III. Структура навчального року

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» 2023/2024 навчальний рік розпочинається 1 вересня 2023 року і закінчується 28 червня 2024 року.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 01 вересня по 29 грудня 2023 року, II семестр – з 15 січня по 31 травня 2024 року.

Тривалість уроків у загальноосвітніх навчальних закладах становить: у 1-х класах – 35 хвилин, у 2–4-х класах – 40 хвилин, у 5–11-х класах – 45 хвилин.

Згідно з наказом Міністерства освіти України від 12.08.1999 №292 «Про запровадження Закону України «Про загальну середню освіту» (п.3.4), листом Міністерства освіти України від 27.10.1999 №1/9-419 «Про тривалість уроків у початковій школі» різниця в часі навчальних годин 1–4-х класів компенсується збільшенням тривалості перерв між уроками, додатковий облік і компенсація навчального часу в початковій школі у 2023/2024 навчальному році не проводиться.

Навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, основної і старшої шкіл. Державна підсумкова атестація буде проводитись відповідно до чинного Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти.

Упродовж навчального року для учнів будуть проводитись канікули: орієнтовно, осінні з 23 жовтня по 29 жовтня 2023 року, зимові з 30 грудня 2023 року по 14 січня 2024 року, весняні з 25 березня по 31 квітня 2024 року.

З урахуванням місцевих особливостей та кліматичних умов за погодженням з відповідними місцевими органами управління освітою можуть змінюватися структура навчального року та графік учнівських канікул, зокрема, можуть проводитись для учнів 1-го класу додаткові тижневі канікули з 19 лютого по 25 лютого 2024 року.

Режим роботи закладу: п'ятиденний навчальний тиждень, одна зміна.